

Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z vyhlášky č. 27/2016 sb. S žáky ohroženými školní neúspěšností může pracovat výchovný poradce, školní psycholog, metodik prevence a kterýkoli pedagogický pracovník. Ve spolupráci s třídními učiteli a vyučujícími jednotlivých předmětů zajišťuje žákům s SPU poskytování doporučených podpůrných opatření. Třídní učitelé vyhodnocují prospěch žáků ve třídě, u neprospívajících zjišťují příčinu neúspěchu. Vyhodnocují příčinu zhoršení prospěchu a v případě potřeby je vypracován Plán pedagogické podpory.

Neúspěchem ve škole mohou být ohroženi zejména:

- žáci se speciálně vzdělávacími potřebami
- žáci, kteří nastoupili do 1. třídy
- žáci, kteří přestoupili na 2. stupeň ZŠ
- žáci, kteří přešli z jiné ZŠ
- žáci, kteří jsou nemocní a mají dlouhodobou absenci
- žáci, u kterých nastala změna rodinné situace
- žáci s nedostatečnou podporou rodiny – s nepodporujícím domácím prostředím
- žáci, kteří neovládají český jazyk jako rodný jazyk a nástroj výuky

Neúspěch ve škole se může projevit neprospěchem, závadovým chováním – porušováním školního řádu, záškoláctvím, problematickým postavením v třídním kolektivu. Na pedagogické radě školy je vyhodnocována situace ve vzdělávání žáků ohrožených školním neúspěchem a všichni jsou s ní seznámeni. V případě zhoršení školního prospěchu jsou neprodleně informováni rodiče. Výchovný poradce spolu s třídním učitelem a vyučujícím daného předmětu projedná na schůzce ve škole se zákonnými zástupci neprospívajícího žáka jeho studijní výsledky a navrhne možnosti řešení. V případě potřeby či zájmu je nabídnuto neprospívajícímu žákovi a jeho zákonným zástupcům zprostředkování spolupráce s odborníky z PPP a SVP.

Úspěšnost ve škole je podmíněna mnoha faktory. Úspěch žáka ve škole nezávisí jenom na jeho schopnostech, ale i na jeho sebehodnocení a míře sebedůvěry.

Problémy žáka ve vyučovací hodině

- nerozumí výkladu
- neumí pracovat s učebnicemi a jinými texty
- jeho pracovní tempo je pomalé, nezvládá udržet tempo s pracovní skupinou
- nedokáže určit, co je podstatné
- neumí udržet pozornost při výuce, je snadno unavitelný či vyrušitelný
- není motivován, nedozrál k tomu, aby porozuměl důležitosti vzdělávacího procesu
- neumí správně pracovat s chybou, bojí se chyb, což brzdí jeho aktivitu a uvolněnost
- nevyhovuje mu forma výuky či osobnost učitele
- neumí udržet pořádek na pracovním místě (1.-3. třída)
- není zvyklý splnit pokyn hned, odmlouvá (1.-2. třída)

Problémy s domácí přípravou

K problémům s domácí přípravou vede nejčastěji:

- slabá vůle (nedokáže se přinutit k domácí přípravě)
- nedostatek návyků pro samostudium (neumí vybrat důležité, učí se z paměti bez pochopení látky, nezvládá větší celky, nemá vytvořený systém učení)
- neví, kdy se učit, aby učení bylo efektivní – nezvládá svůj time management
- nezná pravidla konzultací s vyučujícím problémového předmětu
- nemá doma podnětné a podporující prostředí

Ostatní problémy negativně ovlivňující studium

- stres z neprospěchu
- neschopnost pracovat s chybou
- útky před problémy
- dlouhodobé zdravotní problémy
- změna bydliště - dojíždění
- problémy v rodině (rozchod rodičů, úmrtí v rodině, špatná ekonomická situace rodiny)
- problémy v sociálním prostředí vrstevníků
- psychické problémy vyplývající ze změny státu, strachu z války

Formy práce s neúspěšnými žáky

Pro úspěšnost programu jsou podstatné především formy a metody práce využívané učitelem, ke kterým zejména patří:

- snažíme se problém zachytit co nejdříve a odhalit příčiny neúspěšnosti
- úzce spolupracujeme s PPP, SPC, školním psychologem, rodiči
- pomáháme rodičům zajistit nejrůznější odborná vyšetření
- doporučujeme rodině vhodné odborníky, kteří jim s řešením problému pomohou (psycholog, psychiatr, OSPOD)
- uplatňujeme individuální přístup k žákům, respektujeme jejich individuální tempo a posilujeme motivaci žáků, učíme je pracovat s chybou vhodnou zpětnou vazbou
- nabízíme žákům individuální konzultace v rámci možností daného pedagoga
- pro zjišťování úrovně vědomostí a dovedností žáků volíme takové formy a druhy zkoušení, které odpovídají schopnostem žáka a posilují pozitivní motivaci
- v hodnocení se zaměřujeme na pozitivní výkony žáka, a tím podporujeme jeho pozitivní motivaci k učení
- jednostranně nezdůrazňujeme nedostatky a chyby žáka
- zadáváme pravidelné úkoly vycházející ze stanoveného obsahu učiva – zadání práce pro domácí přípravu učiva
- užíváme podpůrných aktivit, aby měl žák ve vyučování možnost uspět – ujistíme se, že žák rozumí cílům hodiny; při práci mu učitel pomáhá dojít k cíli hodiny; oznamujeme písemné práce; na základě uvážení vyučujícího umožňujeme opravný pokus (s ohledem na charakter učiva či individuální situaci žáka); žák má možnost půjčit si svůj test domů (příp. si po dohodě s vyučujícím udělat jeho kopii/foto)
- o problémech žáka ve výuce včas informujeme rodiče (s tím souvisí včasné zapisování známek, poznámek o porušování školních pravidel; informování o dalších skutečnostech, které mají vliv na žákův úspěch)
- používání podpůrných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky (dle charakteru předmětu), které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu

Nástroje na koordinaci péče o žáky se SVP

- Plán pedagogické podpory - vzniká z iniciativy učitelů jednotlivých předmětů, může mít omezenou platnost nebo může být využíván po delší časové období, musí být pravidelně vyhodnocován, má ho u sebe vyučující, který PLPP tvořil
- Individuální vzdělávací plán - podpůrné opatření v rámci 2. – 5. stupně, tvoříme ho na základě doporučení ŠPZ, po podpisu informovaného souhlasu a podání žádosti zákonným zástupcem
- Předmět speciálně pedagogické péče - zařazení žáka do skupiny jen na základě doporučení ŠPZ, náplň je dána v doporučení
- Asistent pedagoga - personální podpora je vždy daná doporučením ŠPZ
- Doporučení ze ŠPZ - vyučující jsou seznámeni s doporučením pro daného žáka

Konkrétní postupy při předcházení školní neúspěšnosti

1) Nástup žáka do školy

-oblast prevence

- pro snížení stresu předškoláků ze školního prostředí úzce spolupracujeme s mateřskými školami v MH, nabízíme návštěvy předškoláků ve výuce, organizujeme školičku předškoláků (zápis nanečisto)
- spolupráce s okolními MŠ – již několik let na škole probíhají setkání budoucích prvňáků - adaptace na školní prostředí
- co nejdelší dobrá motivace – zažívání příjemných věcí a úspěchu
- hodnocení žáků vzhledem k jejich osobnímu pokroku, využívání sebehodnocení žáků a formy účinné zpětné vazby, formativní hodnocení
- pokud dítě začne selhávat, je třeba co nejdříve zjistit, proč selhává a podpořit ho, informovat o tom rodinu
- komunikace s rodiči – rodičům je nutné vše vysvětlit, komunikovat s nimi (pomoc školního psychologa)

-oblast intervence

- pokud dítě začne selhávat, je nutné upravit vyučovací metody
- všechny postupy je vhodné vysvětlit rodičům, aby mohli podobně přistupovat k dětem doma při přípravě na vyučování – zacílení na konkrétní problém
- nezbytně nutná je domácí práce rodičů
- pokud ale dítě výrazně selhává – nutná přesná diagnostika příčin problému – konzultace se školním psychologem, vyšetření v PPP, SPC

2) Přestup žáka ze 3. ročníku do 4. a později na druhý stupeň

- dopřát čas na adaptaci
- komunikace mezi učiteli navzájem – předávání zkušeností, jak žáci pracovali, jaká byla pravidla hodnocení, jak se řešili různé problémové situace
- je možné také zařadit adaptační bloky/výjezdy – vždy na začátku září, učitel své žáky lépe pozná, společně zažijí něco příjemného, což podpoří vzájemnou důvěru

3) Změna školy

- změna školy znamená změnu školního vzdělávacího programu – soulad musí zajistit vyučující
- neznamená to, že je povinností učitelů žáka vše doučit (za změnu školy je odpovědný rodič), ale je vhodné žákovi vytvořit podpůrnou síť – komunikace učitel – rodič – žák – informovanost, jak žák zvládá adaptaci atd.

4) Nemoc, zvýšená omluvená absence

- při dlouhodobé nemoci je třeba s rodinou žáka úzce spolupracovat, zajistit doplňování učiva, ulehčit návrat žáka po nemoci do školy – komunikace prostřednictvím Bakalářů
- sledovat absenci žáka – zda krátkodobé absence z důvodu návštěvy lékaře, nevolností, rodinných důvodů nejsou pravidelné v době, kdy se píše prověrka, kdy má být žák zkoušen, zda se nejedná o konkrétní dny v týdnu, zde je nutná spolupráce vyučující daného předmětu – třídní učitel, třídní učitel – zákonný zástupce

5) Změna situace v rodině

- můžeme pomoci, pokud dobře známe situaci, pokud je dobré klima a vzájemná důvěra
- sledujeme nejen velmi slabé žáky, ale také ty, kteří se výrazně zhoršili, začali být vůči plnění školních povinností apatičtí, zhoršilo se chování – nutné vždy řešit – osobní schůzka
- rodiči v případě potřeby doporučit odbornou pomoc – např. školního psychologa ve škole nebo mimo školu

6) Špatná sociální situace

- podat žákovi pomoc a podporu
- ohlídat, aby se dítě nestalo terčem posměchu
- řešit problém s rodiči
- v případě přetrvávajících problémů kontaktovat příslušný OSPOD
- nabídka spolupráce s neziskovými organizacemi

7) Závadové chování, záškoláctví

- porušení školního řádu nepřehlížet
- pokud nepomůže prevence, závadové chování řešit v souladu se školním a sankčním řádem
- důsledné řešení zvýšené omluvené absence
- vždy informovat rodiče

8) Problémy žáků z Ukrajiny

- problém jazykové bariéry – nutnost co nejrychlejšího zvládnutí českého jazyka na co nejvyšší možné úrovni (dle věku a schopností dítěte)
- nabízení doučování českého jazyka v rámci možností školy
- zajištění ukrajinského asistenta pedagoga
- programy celých třídních kolektivů vedených školní psycholožkou
- důsledné předcházení projevů šikany z „obou stran“
- komunikace třídních učitelů se zákonnými zástupci žáků z Ukrajiny

1. 9. 2025

Mgr. Vladimír Čermák
ředitel školy